

PRZEWODNIK PO RYNKU – REPUBLIKA KIRGISKA

I. INFORMACJE OGÓLNE

Republika Kirgiska jest państwem położonym w Azji Centralnej, nie posiadającym dostępu do morza. Zajmuje powierzchnię 198,5 tys. km² i sąsiaduje na północy z Republiką Kazachstanu (1 051 km), na zachodzie z Republiką Uzbekistanu (1 099 km), na południowym wschodzie z Chińską Republiką Ludową (858 km), zaś od południa z Tadżykistanem (870 km). Łączna długość granic wynosi 3 878 km.

Większość powierzchni Kirgizji zajmują góry około (94 %), których największą część stanowi rozciągające się wzdłuż granicy z Chinami pasmo Tien-Szan z jego najwyższym szczytem Pik Pobiedy (7 439 m n.p.m.). Niemal w całym kraju dominują krajobrazowo łańcuchy górskie (ponad 1/3 kraju położona jest na wysokości powyżej 3000 m n.p.m.), poprzecinane dolinami i kotlinami. Najbardziej rozległą z nich jest Kotlina Issykkulska, w której leży jezioro Issyk-kul, stanowiące największy zbiornik wodny Republiki Kirgiskiej (ponad 6 tys. km² powierzchni i ponad 600 m głębokości), położone na wys. 1 600 m n.p.m.

U podnóży gór rozciągają się pustynie i półpustynie, a nad nimi stopy górskie oraz obszary stepowo-leśne. Roślinność kraju stanowią zarówno bogate lasy w dolinach (w Kirgizji rośnie największy na świecie naturalny las orzecha włoskiego), jak i pokrywające wyższe partie gór łąki typu alpejskiego. Na obszarze ponad 8 tys. km leżą wieczne śniegi i lodowce. Ok. 46% powierzchni kraju nie nadaje się do uprawy (góry i nieużytki), pastwiska zajmują 42 %, zaś 3,5% lasy. Sprawia to, że zaledwie niewielki skrawek ziemi wykorzystywany jest pod uprawy rolnicze (ok. 7%).

Zbiorniki wodne zajmują powierzchnię 7 200 km². Przez terytorium Kirgizji przepływa wiele rzek, z których najdłuższymi są: Naryn (616 km w granicach Kirgizji), Czu (221 km) i Tałas (254 km).

Ze względu na urozmaiconą rzeźbę terenu, klimat Kirgizji jest bardzo zróżnicowany. Określany jest jako kontynentalny, wysoko w górach z przewagą niskich temperatur, zaś w dolinach jest typowy dla klimatu podzwrotnikowego. Charakterystyczne jest występowanie wilgotnego i chłodnego powietrza w partiach górskich, kontrastującego z suchym i ciepłym w dolinach. Średnia temperatura stycznia wynosi w dolinach od -1°C do -8°C, wysoko w górach -27°C, zaś w lipcu kształtuje się w granicach 20° - 27°C do 15° - 17°C w dolinach i 5°C w górach. Roczne opady wahają się od 180 mm do 250 mm w kotlinach i na stokach gór oraz od 900 mm do 1 000 mm w najwyższych ich partiach. Zimą występują mrozy i obfite opady śniegu.

Dość poważnym problemem jest położenie kraju w strefie zagrożonej trzęsieniami ziemi. Każdego roku na terenie Kirgizji dochodzi do wstrząsów sejsmicznych oraz innych katastrof, takich jak lawiny, osunięcia ziemi czy powodzie.

Ludność, język, religia

Liczba ludności, zamieszkującej Kirgizję wynosi 5 280 mln (dane na dzień 1.07 2008 roku). Według danych średnia długość życia kształtuje się na poziomie 68 lat (64 lata dla mężczyzn i 72 lata dla kobiet).

Gęstość zaludnienia Kirgizji wynosi około 26 osób na km². Ponad 60% ludności zamieszkuje tereny wiejskie. Pozostała jej część skupia się w miastach. W stolicy kraju Biszkeku mieszka ok. 800 tys. ludzi. Drugim co do wielkości miastem jest Osz, zlokalizowanym w najbardziej uprzemysłowionym regionie, mające ok. 200 tys. mieszkańców.

Kirgizję zamieszkują przedstawiciele kilkudziesięciu narodowości: Kirgizi (64,9%), Uzbeki (13,8 %), Rosjanie (12,5 %) oraz Ukraińcy, Niemcy, Dunganie, Ujgurzy, Tadżycy, Koreańcy, Tatarzy, Kazachowie, Turcy, Azerowie, Polacy i inni. Językiem urzędowym jest kirgiski. Od 2001 r. drugim językiem oficjalnym jest rosyjski. Walutą kraju jest som. Jeden USD równa się około 38 somow.

Dominującą religią jest islam, który wyznaje ok. 75 % ludności, przede wszystkim Kirgizi, Uzbeki, Dunganie i Ujgurzy, wyznawcy prawosławia stanowią 20 % ludności (gł. Rosjanie i Ukraińcy), a 5 % społeczeństwa to członkowie innych grup wyznaniowych i niewierzący.

Zasoby naturalne i surowce energetyczne

Państwa Azji Centralnej tworzą układ zależnych od siebie energetycznie krajów, w którym Kirgizja, posiadająca niewielkie złoża gazu ziemnego i ropy naftowej, zmuszona jest je importować. Import tych strategicznych surowców energetycznych odbywa się w zamian za dostawy energii wytwarzanej przez kirgiskie hydroelektrownie. Czerpią one swą moc z wielkiego bogactwa naturalnego Kirgizji, jakim są obfite zasoby energii wodnej, wspomagające rozwój przemysłu kraju i stanowiące podstawowy towar eksportowy do innych państw Azji.

Najcenniejszym zasobem naturalnym Kirgizji, obok energii wodnej, jest złoto. Wydobywa się je w kopalniach gór Kirgiskich i w znacznych ilościach eksportuje do krajów Unii Europejskiej. Kirgizja należy do światowej czołówki pod względem wydobywania rtęci. Wydobywa się tu również antymon, węgiel kamienny i brunatny, bismut, ołów, wolfram, uran oraz cynk.

Na terenie Kirgizji występują także zasoby surowców budowlanych, takie jak: granit, gips, marmur, wapń, glina i piasek.

Ustrój polityczny

Do 1991 r. Kirgizja była częścią ZSRR. W dniu 15 grudnia 1990 r. Rada Najwyższa Kirgiskiej SRR uchwaliła deklarację suwerenności, a 31 sierpnia 1991 r. deklarację niepodległości. 27 października 1990 r. Rada Najwyższa wybrała na nowo utworzony Urząd Prezydenta, profesora Askara AKAJEWA, dotychczasowego szefa Kirgiskiej Akademii Nauk. W październiku 1991 r. AKAJEW, jako jedyny kandydat, został w głosowaniu powszechnym wybrany na prezydenta.

W grudniu 1995 r. Askar AKAJEW został ponownie wybrany na prezydenta. Referendum z lutego 1996 r. nadało prezydentowi nowe pełnomocnictwa w zakresie powoływania rządu, a w 1998 r. Sąd Konstytucyjny zdecydował, że A. AKAJEW ma prawo ubiegać się o prezydenturę na kolejną kadencję. Podczas wyborów, które odbyły się w październiku 2000 roku Askar AKAJEW został ponownie wybrany prezydentem.

W wyniku zmian politycznych (tzw. tulipanowa rewolucja) w roku 2005 nowym prezydentem kraju został Kurmanbek BAKIJEW. Premierem został w 2005 r. Feliks KUŁOW, a od 2007 r. jest nim Igor CZUDINOW.

5 maja 1993 r. uchwalona została Konstytucja Republiki Kirgiskiej, według której Kirgizja jest demokratycznym, świeckim państwem prawa o ustroju republikańskim. Władza zwierzchnia należy do narodu, sprawującego ją bezpośrednio i przez system organów państwowych oraz samorządowych.

Ustrój polityczny charakteryzuje się silną pozycją prezydenta. Konstytucja zakłada podział władzy na ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą, obok których funkcjonuje prezydent jako głowa państwa i naczelny organ władzy państwowej. Prezydent wybierany jest na pięcioletnią kadencję w wyborach powszechnych.

Zgodnie z Konstytucją prezydent odpowiada za politykę zagraniczną, mianuje premiera i ministrów, ma prawo inicjatywy ustawodawczej i weta, może decydować o przeprowadzeniu referendum, ma prawo rozwiązać parlament, wydaje dekryty i rozporządzenia, dysponuje wieloma uprawnieniami nominacyjnymi. Prezydent może zostać pociągnięty do odpowiedzialności przez parlament, za zdradę stanu lub inne ciężkie przestępstwo.

Władza ustawodawcza należy do parlamentu – *Żogorku Kenesz* – w którym zasiada 75 deputowanych wybranych w okręgach jednomandatowych na pięcioletnią kadencję. Ostatnie wybory odbyły się w grudniu 2007 r. Do parlamentu wybrano 3 partie polityczne.

Parlament uchwała Konstytucję i ustawy, może odrzucić weto prezydenta, ma prawo wyrazić wotum nieufności wobec rządu, posiada także uprawnienia nominacyjne. Parlament może udzielić pełnomocnictwo ustawodawcze prezydentowi na okres nie dłuższy niż rok.

Naczelnym organem władzy wykonawczej jest Rada Ministrów, na czele której stoi premier. Strukturę rządu określa prezydent, który powołuje i odwołuje premiera oraz ministrów. Rząd jest odpowiedzialny przed prezydentem a także przed parlamentem. Pełnomocnictwa rządu upływają wraz z końcem kadencji prezydenta. W przypadku dymisji prezydenta premier obejmuje obowiązki głowy państwa.

Władza lokalna

Funkcje władzy wykonawczej sprawują terenowe organy administracji państwowej działające na szczeblach obwodu i rejonu. Działalnością lokalnych organów administracji państwowej kierują gubernatorzy (w obwodach-województwach) i akimowie (w rejonach-powiatach), mianowani na czteroletnią kadencję przez prezydenta. Są oni podporządkowani prezydentowi i Radzie Ministrów.

Samorząd terytorialny w Kirgizji należy do najlepiej rozwiniętych w regionie centralno-azjatyckim. Organy samorządowe działają niezależnie od instytucji administracji państwowej. Na wszystkich szczeblach podziału administracyjnego funkcjonują *kenesze* (rady) wybierane przez lokalną społeczność na okres 4 lat, jako organy prawodawcze samorządu.

Władzę wykonawczą sprawują merowie (w Biszkeku i miastach o znaczeniu obwodowym) wybierani przez *kenesz* danego miasta spośród kandydatów przedstawionych przez prezydenta, stojący na czele merostwa oraz przewodniczący miast (w miastach o znaczeniu rejonowym) i samorządów (we wsiach i osiedlach wiejskich) wybierani w wyborach powszechnych przez lokalną społeczność, stojący na czele zarządów miejskich i zarządów wiejskich.

Lokalne *kenesze* zatwierdzają i kontrolują programy rozwoju społeczno-gospodarczego regionu, a także opieki socjalnej ludności, zatwierdzają lokalny budżet i sprawozdanie z jego wykonania, zapoznają się z informacjami o wykorzystaniu funduszy pozabudżetowych, mogą wyrazić wotum nieufności szefowi lokalnej administracji państwowej. *Kenesze* i ich organy wykonawcze w zakresie swoich uprawnień przyjmują akty obowiązujące na danym terytorium. W zakresie przestrzegania i wykonywania prawa organy samorządu odpowiadają przed państwem, a za rezultaty swojej działalności przed lokalną społecznością.

Sądownictwo

Konstytucja Republiki Kirgiskiej gwarantuje obywatelom możliwość dochodzenia swoich praw przed sądem. Przepisy Konstytucji przewidują istnienie niezależnego sądownictwa, które stanowi odrębny człon władzy, funkcjonujący obok ustawodawczego i wykonawczego. Na system sądownictwa składają się Sąd Konstytucyjny, Sąd Najwyższy i sądy terenowe.

Sędziowie dysponują prawem nietykalności osobistej i nie mogą być zatrzymani ani aresztowani. Pociągnięcie sędziego Sądu Konstytucyjnego i sędziego Sądu Najwyższego do odpowiedzialności karnej i administracyjnej dopuszczalne jest tylko za zgodą parlamentu.

Sąd Konstytucyjny jest najwyższym organem władzy sędziowskiej (rozstrzyga o interpretacji Konstytucji). Zasiada w nim 9 sędziów wybranych przez parlament na wniosek prezydenta na kadencję dziesięcioletnią. Do jego uprawnień należy orzekanie o zgodności ustaw i innych aktów prawnych z Konstytucją, rozwiązywanie sporów związanych z jej stosowaniem, orzekanie o ważności wyborów prezydenckich, wydawanie postanowień w sprawie usunięcia z urzędu prezydenta i sędziów Sądu Najwyższego i Sądu Konstytucyjnego, wydawanie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziów sądów terenowych, wydawanie postanowień o zmianach w Konstytucji, uchylanie sprzecznych z Konstytucją decyzji samorządu terytorialnego, decydowanie o zgodności z prawem działalności partii oraz organizacji społecznych i religijnych.

Nadrzędnym organem władzy sędziowskiej w sprawach wchodzących w zakres prawa cywilnego, karnego i administracyjnego oraz innych dziedzin przewidzianych przez prawo jest Sąd Najwyższy. Sędziowie Sądu Najwyższego są wybierani na takich samych zasadach jak sędziowie Sądu Konstytucyjnego. Funkcjonujące w Sądzie Najwyższym instytucje (kolegia, składy, prezydium) dokonują rewizji aktów sądów niższych instancji. Sąd Najwyższy sprawuje nadzór nad

działalnością sądów terenowych w formie rewizji aktów sądowych w przypadku skarg stron procesu. Może też wydawać obowiązujące dla sądów terenowych wyjaśnienia w sprawie praktyki sądowej.

Sądy terenowe działają na szczeblu obwodowym i rejonowym. Sędziowie sądów terenowych są mianowani przez prezydenta za zgodą parlamentu na 7 lat. Konstytucja przewiduje dwuinstancyjność postępowania karnego. Sądy obwodowe rozpatrują w I instancji sprawy o najpoważniejsze przestępstwa, a w II instancji wyroki wydane przez sądy obwodowe w I instancji i przez sądy rejonowe. Sądy rejonowe zajmują się wszystkimi sprawami cywilnymi, karnymi i administracyjnymi z wyjątkiem spraw przewidzianych dla sądów obwodowych. Każdy skazany w sprawie karnej ma prawo do rewizji wyroku w wyższej instancji oraz wnoszenia o ułaskawienie lub zmniejszenie kary. Strony procesu mogą również wnosić skargi do Sądu Najwyższego.

Postępowanie przed każdym sądem jest jawne, ale może być utajnione w określonych prawem szczególnych przypadkach. Konstytucja gwarantuje obywatelom ochronę ich praw i wolności w postępowaniu sądowym, m. in. prawo do adwokata, ochronę praw ofiar przestępstw, pomoc i ochronę prawną dla osób nie posiadających odpowiednich środków oraz prawo zaskarżenia decyzji, wyroków i innych aktów sądowych.

Podział administracyjny

Podział administracyjny Republiki Kirgiskiej jest trójszczeblowy. Kraj podzielony jest na siedem obwodów administracyjnych: batkeński, czujski, dżalalabadzki, issyk-kulski, naryński, oszski i tałaski oraz miasto wydzielone Biszkek. Najliczniejszym obwodem jest obwód oszski, w którym mieszka ok. 1,3 mln ludzi, a najmniej licznym obwód tałaski, gdzie mieszka ok. 200 tys. ludzi. Obwody podzielone są na rejony (łącznie jest ich 39), które z kolei dzielą się na miasta, osiedla wiejskie i wsie. Miasto stołeczne Biszkek podzielone jest na 4 rejony. Do największych miast, oprócz Biszkeku, należą Osz, Dżalalabad, Tałas, Tokmok, Czołpon-Ata, Naryn, Batken i Karakoł.

II. GOSPODARKA / III. POLITYKA GOSPODARCZA

Ogólna charakterystyka sytuacji gospodarczej kraju

W roku 2006 w RK odnotowano po raz pierwszy od lat wzrost PKB. W tym rozwijającym się, górskim kraju większość zawodowo czynnych obywateli zatrudniona jest w rolnictwie i usługach. Dużym problemem Kirgizji jest szara strefa, w której wytwarza się dobra i usługi o wartości sięgającej połowy oficjalnej wartości PKB. Problemem jest także bezrobocie, które na koniec 2007 r. wynosiło 71 300 osób.

Republika Kirgiska po mających miejsce w roku 2005 zmianach politycznych (rewolucja tulipanowa), przystąpiła do programu przekształceń gospodarczych.

Według dostępnych danych poziom prywatyzacji w Republice przedstawia się następująco: w przemyśle - 88,6%, w budownictwie - 58,7%, w transporcie - 56,9%, w handlu i żywieniu zbiorowym - 97%, w usługach dla ludności - 99,85%. Podstawowa część przedsiębiorstw znajduje się w sektorze niepaństwowym, a ich działalność jest regulowana stosunkami rynkowymi. Od roku 2000 prowadzone były przygotowania prywatyzacji oraz sama prywatyzacja strategicznych branż gospodarki kraju, takich jak: energetyka i telekomunikacja. Z powodu braku środków finansowych, przedsiębiorcy kraju mają ograniczone możliwości otrzymywania przystępnych kredytów na rozwój produkcji. Banki RK wydają, głównie, krótkoterminowe kredyty na cele handlowe. Długoterminowe kredyty stanowią niewielki procent w ogóle kredytów. Sytuację na rynku finansowym pogorszył kryzys na rynkach światowych odczuwalny już w drugiej połowie 2007 r. Rynek papierów wartościowych w kraju znajduje się na etapie становienia, a jego wpływ na inwestycje kapitałowe w spółkach akcyjnych jest mało widoczny.

Ocenia się, że w procesie zmian politycznych w roku 2005 i mających wtedy miejsce zamieszek (głównie w Biszkeku), miejscowi przedsiębiorcy stracili majątek na kwotę ponad stu milionów USD, a przyznane już w 2006 r. rekompensaty były wielokrotnie mniejsze.

Rozwój w sektorze przemysłowym Kirgizji jest realizowany poprzez produkcję energii elektrycznej, produkcję metali kolorowych i przemysł spożywczy.

Osiągnięcia kraju w rolnictwie generują głównie prywatne gospodarstwa rolne.

Kirgizja posiada znaczne ilości zasobów naturalnych, są to: złoża ropy naftowej, gazu (znajdujące się jednak na dużych głębokościach), żelaza i metali kolorowych (w tym złota) oraz innych kopalin. Złoża te są konkurencyjne w skali światowej.

Najważniejszą dziedziną gospodarki Kirgizji jest rolnictwo, generujące ponad jedną trzecią PKB. Podstawowym krokiem jego reformowania było wprowadzenie prawa prywatnej własności ziemi. Według stanu na dzień 01.01.2007 r. z 19 995,1 tys. ha terytorium Kirgizji 1 232,3 tys. ha stanowiło własność prywatną. W przemyśle Kirgizji wiodącą rolę odgrywa metalurgia metali kolorowych i przemysł wydobywczy (około 60% całości produkcji przemysłowej). Największe znaczenie gospodarcze dla kraju ma wydobywanie złota ze złoża Kumtor, zapewniające ponad 40% eksportu kraju. Strategiczne znaczenie ma również kompleks wodno-energetyczny, będący drugim źródłem wpływów z eksportu. Rocznie w Kirgizji wydobywa się około 75-100 tys. ton ropy naftowej, co tylko częściowo zabezpiecza potrzeby kraju.

W 2007 r. Produkt Krajowy Brutto osiągnął poziom wzrostu 8,2%. Jest to największy wskaźnik na przestrzeni ostatnich lat, kiedy to średni roczny przyrost PKB wynosił ok. 3,9%. Dwukrotny wzrost PKB był spowodowany napływem inwestycji i innych środków finansowych, głównie z Federacji Rosyjskiej.

Stan sektora rolnego kraju i wrażliwość jego rynku na wahania cen na światowych rynkach spożywczych spowodował w końcu 2007 roku wzrost cen na podstawowe artykuły spożywcze.

W 2007 r. o 3,7% w stosunku do roku poprzedniego wzrosły inwestycje w kapitał podstawowy w Kirgizji, osiągając tym samym poziom 24 385,5 mln som. Ze względu na małą chłonność rynku, niestabilną sytuację makroekonomiczną i niepełne wykorzystywanie możliwości wynikających z członkostwa w WTO, nie umiano pozyskać dużych inwestycji zagranicznych.

W roku ubiegłym o ponad 3% wzrosły inwestycje w kapitał podstawowy w budownictwie. Produkcja brutto budownictwa wyniosła w tym okresie 16.725,1 mln som, czyli o 22,6% więcej niż przed rokiem. Charakterystyczną cechą inwestycji budowlanych w RK jest fakt dużej liczby inwestycji (poza mieszkaniowymi) w budownictwo związanych z przemysłem wydobywczym, transportem, przetwórstwem i elektroenergetyką, głównie wodną.

Wielkość przewozów towarowych wszelkimi środkami transportu od stycznia do grudnia 2007 r. osiągnęła rozmiar 29,5 mln ton, natomiast przewozów pasażerskich – 470,8 mln pasażerów, a więc odpowiednio o 7,3% i 3,8% więcej niż w analogicznym okresie ubiegłego roku.

Usługi pocztowe i łączność przyniosły 3.602,7 mln som, co stanowi 108,2% w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego.

Obroty handlu i usług wyniosły 131 104,4 mln som, w tym handlu detalicznego – 67 580,3 mln som, co znaczy że wzrosły one odpowiednio o 11,4% i 10,7%.

Eksport z Kirgizji w roku 2007 osiągnął poziom 1 017,3 mln USD (o 41,4% więcej niż przed rokiem), a import 2.452,6 mln USD (o 45,8% więcej niż rok wcześniej). Głównymi partnerami handlowymi Kirgizji są: Niemcy, Kazachstan, Chiny, Rosja, Turcja i Uzbekistan.

Najważniejsze sektory gospodarki

Przemysł

Przemysł wytwarza ponad 20% PKB RK, a jego najważniejszą gałąź stanowi metalurgia i górnictwo (ponad 60% łącznej produkcji przemysłowej). Szczególnie duże znaczenie ma wydobywanie złota na złożu Kumtor. Produkcja złota generuje ok. 40% wpływów całego kirgiskiego eksportu. Rząd Republiki Kirgistanu wspiera rozwój nowoczesnych technologii w przemyśle, włączając w to produkcję włókien bazaltowych, diamentów syntetycznych, magnezów, azotynów ceramiki, transformatorów itd.

Władzom Kirgistanu zależy zwłaszcza na rozwoju przemysłu elektronicznego, w tym produkcji podzespołów z krzemu i półprzewodników, aczkolwiek dziedziny te są nadal słabo rozwinięte.

Szereg gałęzi kirgiskiego przemysłu takich jak: przemysł lekki, spożywczy, ciężki, i rolno – spożywczy, w tym przetwórczy oddano procesom restrukturyzacji i prywatyzacji.

Dobre warunki rozwoju, zwłaszcza dla małych i średnich przedsiębiorstw, istnieją w produkcji sprzętu oświetleniowego. Jest to niszowa gałąź przemysłu, w której można wykorzystać materiały krajowe. Podstawą rozwoju przemysłu lekkiego jest uprawa bawełny.

Energetyka

Energetyka jest jedną z najważniejszych gałęzi przemysłu w Kirgizji. Po Rosji i Tadżykistanie, Kirgizja posiada największe zasoby energii wodnej na jednego mieszkańca, spośród wszystkich krajów WNP. Wydajność strumieni górskich w Kirgizji szacuje się na poziomie około 142 mld kWh rocznie, zaś łączne zasoby hydroenergetyczne tego kraju na około 163 mld kWh rocznie.

W Kirgizji działa 9 czynnych elektrowni, których łączna moc wynosi 3 646 megawatów. Siedem z nich to elektrownie wodne, o mocy 2.918 megawatów, a 2 to elektrownie ciepłone.

Obecnie Kirgizja eksportuje energię elektryczną do Kazachstanu, Uzbekistanu, Tadżykistanu i Chin, w ilości 2-2,5 mld kWh rocznie.

Sektor energetyczny jest całkowicie otwarty dla inwestorów zagranicznych. Zgodnie z obowiązującym prawem mogą oni swobodnie inwestować w tę gałąź przemysłu, budować nowe elektrownie, sprzedawać energię elektryczną w kraju oraz za granicą.

Główny producent energii elektrycznej „KyrgyzEnergó” został podzielony na kilka mniejszych firm specjalizujących się w produkcji, transmisji i dystrybucji energii.

Niezwykle interesującym projektem inwestycyjnym, mogącym mieć ogromne znaczenie nie tylko dla Kirgizji lecz także dla szeregu krajów regionu Centralnej Azji i poza nim, jest budowa dwóch elektrowni wodnych na rzece Naryn. Zgodnie z przewidywaniami, zespół dwóch elektrowni będzie wytwarzał od 2009 r. ok. 6,1 mld kWh rocznie, co umożliwi temu krajowi zwiększenie eksportu energii elektrycznej o 40%.

W kraju istnieje czterech głównych dystrybutorów energii elektrycznej: JSC „Severelectro”, które zaopatruje region Biszkieku, Czuj i Talas; JSC „Vostokelectro”, zaopatrujące region Issyk – Kul i Naryn, JSC „Oszelectro”, które obsługuje region Osz oraz JSC „Dżalalabadelectro”, zajmujące się dystrybucją energii w rejonie Dżalalabadu. Przedsiębiorstwa te obsługują ponad jeden mln konsumentów, a łączna długość ich sieci wynosi 65.222 km.

Rolnictwo

Rolnictwo jest kluczową gałęzią gospodarki Kirgizji, dlatego stabilny i zrównoważony rozwój tego sektora ma istotny wpływ na sytuację gospodarczą kraju. Wytwarza ono około 35 % PKB i jest głównym źródłem zaopatrzenia ludności w żywność i miejsca pracy na obszarach wiejskich. Średnie roczne tempo wzrostu w ciągu ostatnich lat wynosiło w rolnictwie ok. 8 %.

Głównymi producentami produktów rolnych w Kirgizji są indywidualne gospodarstwa i grupy producenckie, wytwarzające ponad 95 % wszystkich towarów. Obecnie w kraju istnieje około 60 tys. gospodarstw rolnych i ponad 600 różnego rodzaju stowarzyszeń i zrzeszeń branżowych. Całkowita powierzchnia gruntów rolnych wynosi 1,4 mln ha.

Do głównych upraw w Kirgizji należy pszenica, ziemniaki, buraki cukrowe i tytoń.

Rozwój upraw rolnych pozytywnie wpływa na zwiększenie hodowli bydła, a tym samym na produkcję mięsa. Przewiduje się, że do 2010 roku produkcja ta wzrośnie do poziomu 124 % w stosunku do poziomu z roku 2000. Głównym źródłem otrzymywania taniego i czystego ekologicznie mięsa jest hodowla byków. Dobrze rozwija się także hodowla koni, ciesząca się w Kirgizji wielowiekową tradycją. W produkcji mięsa przeważało mięso wołowe oraz baranina.

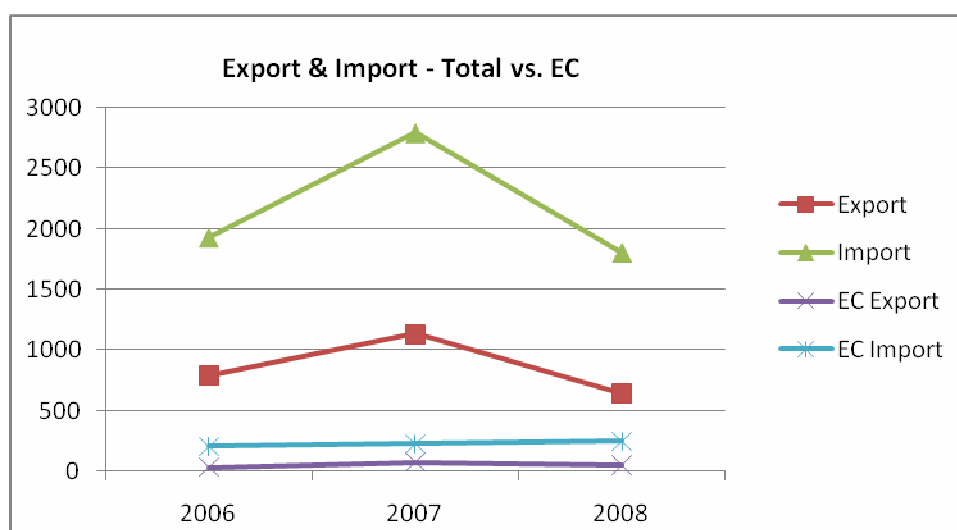
W wyniku zrealizowanej reformy rolnej, której istotnym założeniem było wprowadzenie prywatnej własności ziemi, udział indywidualnych gospodarstw i działek należących do osób fizycznych w produkcji rolnej Kirgizji wynosi ponad 90 %.

Struktura i realny wzrost PKB w latach 2006-2007	2006	2007
PKB (mln USD)	2 994.74	3 677.62
Wskaźnik wzrostu PKB (%)	102.7	108.5
Rolnictwo	101.7	101.5
Przemysł	90.7	107.3
Budownictwo	119.1	120.7
Usługi	109	111.7

Spośród zasobów mineralnych Kirgizji najważniejsze to: węgiel, złoto, ołów, beryl, wolfram, uran i inne metale kolorowe.

Począwszy od zakończenia tulipanowej rewolucji (przełom I i II kwartału 2005 r.) rząd dokonał znacznych postępów w kontroli deficytu fiskalnego. Wzrost PKB w roku 2006 wyniósł 6,5%. Eksport w 2007 r. wyniósł około 1,040 mln USD. Z państw sąsiadujących najbardziej kluczowym inwestorem w Kirgizji jest Kazachstan. Obecność gospodarki Kazachstanu jest odczuwalna i widoczna szczególnie na północy kraju.

W roku 2007 handel zagraniczny wzrósł o 44% i osiągnął wielkość 3 928.5 mln USD. W pierwszej połowie 2008 r. wzrósł o 45,2% i osiągnął 2 451.5 mln USD. Do grupy towarów, eksportowanych z Kirgizji zaliczamy: bawełnę, sierść, tytoń, kompresory, pompy i inne urządzenia mechaniczne, a także miód, owoce i warzywa. Kluczowy import do Kirgizji to: leki, tytoń i produkty uboczne, kosmetyki, perfumeria, cukier i wyroby cukiernicze, papier, oleje silnikowe, sprzęt, samochody osobowe i ciężarowe, sprzęt optyczny, produkty spożywcze.

Wymiana walut

Kirgizja ma liberalny system wymiany walut i ogólnie nie ma żadnych wymagań, dotyczących konwertacji, transferu środków inwestycyjnych na uznawaną walutę. Pieniądze można wymienić na walutę lokalną — som — w każdym punkcie – kantorze, wymiany walut.

Podatki

Kodeks Podatkowy zatwierdzony został w 1996 r., i jest systematycznie modyfikowany, co zabezpiecza jednolity system opodatkowania, włączając zysk, dochód, akcyzę, VAT, podatek od gruntów, podatek własnościowy. W celu zmniejszenia ciężaru podatkowego stawka podatkowa została zredukowana do 10%. Oprócz tego, stawka ubezpieczenia socjalnego została obniżona z 29% do 25%. Normy podatku akcyzowego przyjmowane są corocznie przez *Jogorku Kenesh* Republiki Kirgiskiej. Podatek od gruntu i podatek własnościowy są przedstawione w Kodeksie Podatkowym, który określa podmioty opodatkowania, płatników, normy, warunki opłaty i ulgi.

Podwójne opodatkowanie

Aby zapobiec podwójnemu opodatkowaniu i unikaniu od opłaty podatku dochodowego i podatku kapitałowego, Republika Kirgiska podpisała umowy dwustronne z wieloma państwami, w tym z Polską.

Własność

Obywatele innych państw i podmioty prawne z zagranicy nie mają prawa wykupić na własność ziemi, łącznie z ziemią dla celów rolniczych. Stosowne przepisy przewidują możliwość dzierżawy na okres do 99 lat.

Rejestracja

Podstawowym działaniem prawnym, regulującym działania podmiotów prawnych jest Kodeks Cywilny Republiki Kirgiskiej, Prawo Republiki Kirgiskiej "O Spółkach" i Prawo Kirgiskiej Republiki "O Spółkach Akcyjnych".

Licencje i pozwolenia.

Licencjowanie regulowane jest Ustawą Kirgiskiej Republiki "O licencjowaniu". Licencjowanie jest niezbędne dla uczestnictwa w działaniach, które podlegają licencjowaniu według prawa i nie są ograniczone z powodów bezpieczeństwa narodowego, monopolu państwa, działań prawnych lub ochrony środowiska, własności, życia i zdrowia obywateli. Licencje wydaje się na identycznych warunkach dla wszystkich obywateli (łącznie dla osób, nie posiadających obywatelstwo), niezależnie od formy własności, ineteresów agencji albo lokalizacji biznesowej.

Księgowość i audyt

Od 28 września 2001 r. zostały przyjęte normy sprawozdawczości finansowej Kirgiskiej Republiki, zgodne z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej, wydane przez Komitet Międzynarodowy ds Standardów Ewidencji Księgowej z siedzibą w Londynie.

Praca

Podstawowym prawnym aktem regulacji stosunków, dotyczących pracy jest Kodeks Pracy Republiki Kirgiskiej. Umowy międzynarodowe i inne warunki prawa międzynarodowego, ratyfikowane przez Kirgiską Republikę, są częścią obecnego ustawodawstwa kraju i odgrywają ważną rolę. Należy podkreślić, iż w przypadkach, kiedy umowy międzynarodowe, ratyfikowane przez Kirgizję, przewidują bardziej sprzyjające warunki pracy dla pracownika, niż prawo Republiki Kirgiskiej, w praktyce stosuje się warunki przewidziane umowami międzynarodowymi.

Własność intelektualna

Podstawę prawną ochrony własności intelektualnej w Republice Kirgiskiej zabezpiecza się przez odpowiednie ustawodawstwo krajowe i umowy międzynarodowe, podpisane przez Kirgizję. Podstawowe ustawodawstwo, regulujące własność intelektualną, składa się z Kodeksu Cywilnego Republiki Kirgiskiej, Prawa Patentowego, oraz ustaw: „O znakach towarowych, znakach obsługi i znakach pochodzenia towarów”, „O prawie autorskim”, „O ochronie prawnej oprogramowania komputerowego i baz danych”, a także z innych aktów.

Polityka antymonopolowa

Ustawodawstwo antymonopolowe Republiki Kirgiskiej wynika z Ustawy "O ograniczeniu działań monopolistycznych, rozwoju i ochronie konkurencyjności" oraz Ustawy "O naturalnych i dozwolonych monopolach".

Ochrona środowiska

Ochrona środowiska i racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych reguluje Ustawa "O ochronie środowiska" oraz inne akty prawne, za których realizację odpowiada Krajowa Agencja ds Ochrony Środowiska przy Rządzie Republiki Kirgiskiej.

Przepisy techniczne

Ustawa "O uregulowaniu technicznym w Republice Kirgiskiej" formułuje podstawę prawną dla rozwoju, przyjęcia i wykonania wymagań, dotyczących produktów, procesów/metod produkcji, przechowywania, transportu, sprzedaży i oceny zgodności produktów. Organem rządowym, kontrolującym wykonanie przepisów technicznych, jest Ministerstwo Rozwoju Gospodarczego i Handlu Republiki Kirgiskiej.

Wolne strefy ekonomiczne

Na terytorium Kirgizji zlokalizowane są cztery wolne strefy ekonomiczne (SSE), z których najbardziej aktywną jest SSE w Biszkieku, funkcjonująca od 1996 roku. Strefy działają na podstawie Ustawy o SSE przyjętej w 1992 r., oraz wniesionymi poprawkami w roku 2001. Kierunkiem priorytetowym w SSE jest eksport. Ustawa przewiduje także bardziej uproszczoną procedurę rejestracji firm, ulgi na licencjowanie produktów eksportowych, a także coroczne ulgowe opodatkowanie. Oprócz tego, różne inspekcje i kontrole firm, zarejestrowanych w SSE, dokonuje się tylko za zgodą administracji SSE.

Polityka handlowa

Kirgizja prowadzi najbardziej liberalną i otwartą politykę handlową w Azji Centralnej. Posiada liberalny tryb handlu, bez stosowania restrykcji dewizowych. W roku 1998 Republika Kirgiska wstąpiła do WTO. Ponieważ członkostwo w WTO wymaga, aby polityka wewnętrzna była zgodna z praktyką międzynarodową, ustawodawstwo kraju zostało znacznie zmienione w celu wprowadzenia nowych standardów prawnych. Jako członek WTO, Kirgizja ma obowiązek rozwoju instytucji wewnętrznych i redukcji ingerencji rządu w gospodarkę kraju.

Stawki celne

Normy stawek celnych kraju są ograniczone 10-cio procentową stawką na wszystkie towary importowane. Oprócz tego, towary, pochodzące z krajów rozwijających się, posiadają 50-cio procentową redukcję cła, a towary, pochodzące z najmniej rozwiniętych państw, są wolne od opłat celnych. Ograniczenia ilościowe importu są zmniejszane w celach bezpieczeństwa oraz ochrony zdrowia. Udzielenie licencji na import i prawo antydumpingowe jest zgodne z wymaganiami WTO.

IV. RELACJE GOSPODARCZE Z ZAGRANICĄ, W TYM Z UNIĄ EUROPEJSKĄ

Kwestie współpracy : Unii Europejskiej – Republika Kirgiska reguluje Umowa o partnerstwie i współpracy. W jej ramach działają odpowiednie dwustronne komitety. Jednym z nich, który dotyczy spraw gospodarczych jest komitet ds. handlu, inwestycji, energetyki i transportu. Jednocześnie kraje członkowskie UE podpisały z RK umowy dotyczące współpracy gospodarczej.

Umowa z Polską została podpisana w dniu 7 września 2006 roku. Kirgizja pozostaje w kręgu zainteresowania UE, o czym świadczą m.in. programy pomocowe dla tego kraju. Między innymi w roku 2007 przeznaczono na ten cel 15 mln EURO.

Republika Kirgiska jest członkiem Światowej Organizacji Handlu (WTO). W ramach współpracy gospodarczej kraj ten prowadzi politykę zmierzającą do rozwoju stosunków gospodarczych z najbliższymi sąsiadami. Zawierane są wielostronne i bilateralne porozumienia gospodarcze. Dokumentem bazowym współpracy w ramach Wspólnoty Niepodległych Państw (WNP) jest „Porozumienie o utworzeniu strefy wolnego handlu” z dnia 15.04.1994 r. z późniejszymi zmianami. RK wymianę towarową ze wszystkimi krajami WNP prowadzi na zasadach wolnego handlu.

Najbardziej aktywna regionalna współpraca gospodarcza Kirgizji rozwija się w ramach Euroazjatyckiej Wspólnoty Ekonomicznej (w skład Wspólnoty wchodzi: Białoruś, Republika Kazachstanu, Kirgizja, Federacja Rosyjska i Tadżykistan). Priorytetowe dla EAWE są następujące kierunki współpracy: transport, energetyka, migracja zarobkowa, kompleks rolno – spożywczy.

Kirgizja jest członkiem Euroazjatyckiej Wspólnoty Ekonomicznej (EAEC), w skład której wchodzi również: Federacja Rosyjska, Białoruś, Republika Kazachstanu i Tadżykistan. Rząd Kirgizji

negocjuje ogólne stawki celne w granicach (EAEC), uwzględniając przyjęte koncesje. Kirgizja podpisała kilka umów dwustronnych, dotyczących wolnego handlu z byłymi republikami Związku Radzieckiego. Zgodnie z tymi umowami dwustronnymi opodatkowanie celne nie dotyczy towarów, importowanych. Kirgizja jest także członkiem Organizacji Współpracy Ekonomicznej (ECO), w skład której wchodzi: Afganistan, Kazachstan, Kirgizja, Tadżykistan, Turkmenistan, Uzbekistan, Iran, Pakistan i Turcja. W niedawnej ocenie barier nietaryfowych w regionie, opracowanej przez Centrum Międzynarodowego Handlu UNCTAD/WTO (ITC), z pośród przedstawicieli sektora prywatnego krajów ECO, Kirgizja, na równi z Azerbajdżanem, sklasyfikowana została jako kraj z najwyższym poziomem otwartości.

Członkostwo w organizacjach międzynarodowych

Republika Kirgiska rozwija współpracę z innymi państwami także w ramach organizacji międzynarodowych. Jest członkiem Organizacji Narodów Zjednoczonych, do której przyjęta została 2 marca 1992 roku. Republika Kirgiska należy do wielu organizacji wchodzących w skład systemu ONZ, Banku Światowego i Międzynarodowego Funduszu Walutowego, Organizacji ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO), Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej (IAEA), Międzynarodowej Organizacji Pracy (ILO), Międzynarodowej Unii Telekomunikacyjnej (ITU), Konferencji ds. Handlu i Rozwoju (UNCTAD), Organizacji ds. Edukacji, Nauki i Kultury (UNESCO), Organizacji ds. Rozwoju Przemysłowego (UNIDO), Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), a także Światowej Organizacji Handlu (WTO) do której wstąpiła w roku 1998. Uczestniczy w misjach pokojowych ONZ w Sierra Leone (UNAMSIL), Kosowie (UNMIK) i Liberii (UNMIL).

Od 1992 roku Kirgizja jest członkiem Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE). Kirgizja od roku 1994 uczestniczy również w programie "Partnerstwo dla Pokoju" umożliwiającym wojskową współpracę z krajami NATO.

Kirgizja jest członkiem Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju, Światowej Organizacji Cel, Interpolu, Stałego Sądu Arbitrażowego, uczestniczy w ruchu Międzynarodowego Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca. Należy także do wielu organizacji regionalnych, takich jak Azjatycki Bank Rozwoju, Organizacja Współpracy Gospodarczej, Islamski Bank Rozwoju i Organizacja Konferencji Islamskiej.

V. WSPÓLPRACA GOSPODARCZA POLSKI Z REPUBLIKĄ KIRGISKĄ ORAZ BAZA PRAWNO – TRAKTATOWA

DWUSTRONNA WSPÓLPRACA GOSPODARCZA

Dwustronne umowy gospodarcze

Republika Kirgiska została uznana przez Polskę w dniu 27 grudnia 1991 r., wkrótce po ogłoszeniu niepodległości, a stosunki dyplomatyczne ustanowiono 25 marca 1992 r..

Kolejnym istotnym wydarzeniem w historii wzajemnych stosunków było zawarcie w tym samym roku „Umowy o współpracy i handlu”, która straciła ważność w związku z członkowstwem Polski od dnia 2 maja 2004 roku w Unii Europejskiej. Aktualnie kontakty gospodarcze reguluje „Umowa o współpracy gospodarczej”, podpisana w dniu 7 września 2006 roku.

Między obu krajami podpisana jest również konwencja konsularna oraz umowa o współpracy kulturalno-naukowej, umowa o ochronie miejsc pamięci.

Wśród innych dokumentów o charakterze prawno-traktatowym wymienić należy umowy rządowe z 19 listopada 1998 roku odpowiednio: w sprawie unikania podwójnego opodatkowania i zapobiegania uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatków od dochodu i majątku oraz o współpracy w dziedzinie turystyki, a także umowę rządową z 25 października 2002 r.

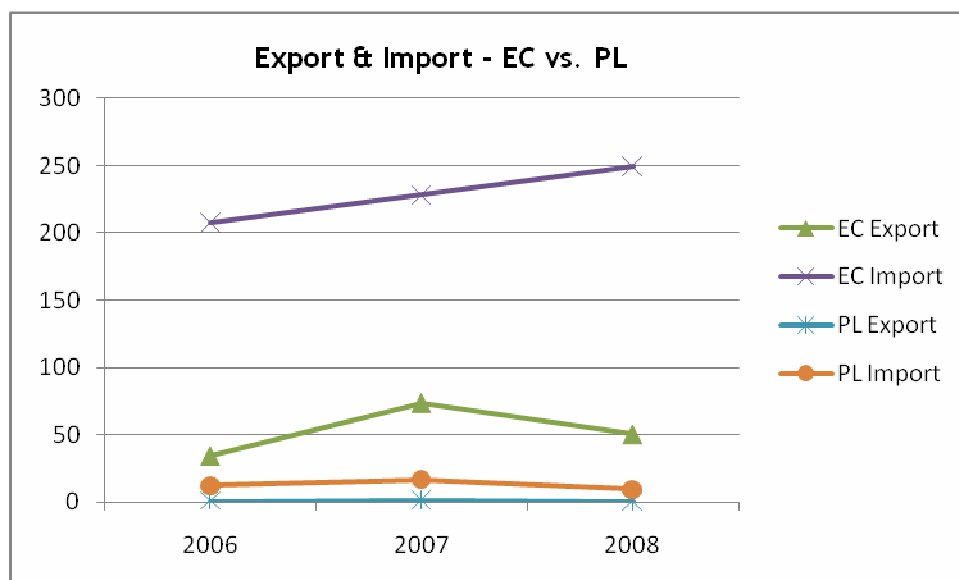
o międzynarodowych przewozach drogowych. Istnieje także „Porozumienie o współpracy między Krajową Izbą Gospodarczą RP a Izbą Przemysłowo-Handlową RK”.

W maju 2008 roku miała miejsce wizyta Premiera Rządu Republiki Kirgiskiej w Polsce, a także odbyło się I Posiedzenie Polsko – Kirgiskiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Gospodarczej. W okresie wizyty Premiera RK odbyło się również Polsko-Kirgiskie Forum Gospodarcze. Kontynuacją ustaleń z pobytu Premiera była wizyta delegacji Rządu Kirgizji na Forum Gospodarczym w Krynicy, a także wzajemne wymiany przedstawicieli: Ministerstwa Gospodarki RP w Kirgizji i Ministerstwa Rozwoju Gospodarczego i Handlu RK oraz wizyta przedstawicieli tego Ministerstwa w Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A.

Obroty towarowe POLSKA – KIRGIZJA w latach 2004 – 2008 w tys. USD

(dane uzyskane z Komitetu Statystycznego Republiki Kirgiskiej)

Obroty towarowe	2004 rok	2005 rok	2006 rok	2007 rok	2008 rok styczeń – czerwiec
Wielkość obrotów	10 746,574	12 864,475	13 551,771	18 603,422	9 956,264
Eksport	10 342,044	11 585,394	12 463,758	16 934,335	9 338,180
Import	404,530	1 279,081	1 088,013	1 669,087	618,084
Saldo obrotów towarowych	+ 9 937,514	+ 10 306,313	+ 11 375,745	+15 265,248	+ 8 720,095

WSPÓLPRACA HANDLOWA

Polska – Kirgizja w okresie I półrocza 2008 roku z podziałem na grupy towarowe

Kod grupy towarowej	Nazwa grupy towarowej	j. pom	Import			Eksport		
			jednostka naturalna	tyś. somów	tyś. dolarów USD	jednostka naturalna	tyś. somów	tyś. dolarów USD
	Ogółem:			338 745,1	9 338,180		22 397,3	618,084
00	żywe zwierzęta	szt.						
1	mięso i wyroby mięsne	ton	80,0	2 854,0	78,443	0,0	22,8	0,627
02	wyroby mleczne, jaja			904,4	24,857		0,3	0,007
04	zboża i wyroby zbożowe	ton	1,9	468,1	12,863	0,0	22,8	0,627
05	owoce i warzywa	ton	9,3	1 035,3	28,445	0,1	9,8	0,268
06	cukier, wyroby cukiernicze i miód	ton	1 512,6	31 127,6	859,322	0,0	2,6	0,069
07	kawa, herbata, kakao, przyprawy korzenne i wyroby z nich	ton	13,3	457,3	12,589	0,0	1,7	0,046
08	pasze dla zwierząt (oprócz nie łuskanych)	ton	38,0	3 147,5	86,454	0,0	0,0	0,000
09	różne produkty spożywcze pochodzenia roślinnego oraz zwierzęcego	ton		1 797,4	49,535		0,0	0,000
11	napoje	litr		1 395,0	38,485		107,1	2,953
12	tytoń i wyroby tytoniowe	ton						
21	skóra oraz jej surowiec, w tym futro nie wyprawione							
24	korek i materiał drzewny			29,8	0,818		0,0	0,000
26	tekstylne włókna (oprócz innej wełny wyrobionej) i ich odpady	ton	0,6	107,1	2,976	0,0	0,0	0,000
27	surowce do nawozów i surowce mineralne			30,6	0,838		0,0	0,000
29	surowce pochodzenia zwierzęcego i roślinnego, nie włączone do innej kategorii		485,1	3 496,3	95,911	0,0	0,0	0,000
33	ropa naftowa, produkty ropopochodne	ton	13,6	1 279,6	35,217	29,5	1 241,8	34,219
51	produkty chemii organicznej	ton		37,1	1,016		0,0	0,000
52	produkty chemii nieorganicznej			48,3	1,322			
53	substancje garbarskie i barwniki	ton	173,7	7771,8	213,895	0,0	0,0	0,000
54	produkcja medyczna i farmaceutyczna	ton	17,7	27 875,6	768,232	0,0	0,0	0,000
55	olejki eteryczne i substancje perfumeryjne	ton	342,0	29 433,8	813,104	0,0	0,0	0,000
56	nawozy							
57	tworzywa sztuczne nieprzetworzone	ton	15,4	659,2	18,095	0,0	0,0	0,000
58	tworzywa sztuczne wtórne	ton	89,2	11 780,0	324,956	0,0	0,0	0,000
59	wyroby i materiały chemiczne, nie włączone do innej kategorii	ton		1 390,2	38,378		17,3	0,476
62	wyroby gumowe, nie włączone do innej kategorii			259,5	7,144		0,0	0,000
63	wyroby korkowe oraz z drewna (oprócz mebli)			35 371,9	976,733		0,0	0,000
64	papier, karton i wyroby z papieru i kartonu		315,4	56 200,7	1 545,904	0,0	1,1	0,030

65	przędza tekstylna, tkanina, gotowe wyroby, nie włączone do innej kategorii			2 969,1	81,738		0,0	0,000
66	produkcja z bogactw naturalnych oprócz rudy			3 521,4	97,077		0,0	0,000
67	żeliwo i stal							
68	metale kolorowe			349,3	9,650		0,0	0,000
69	wyroby metalowe, nie włączone do innej kategorii	ton		6 720,0	185,220		11 399,5	315,250
71	generatory do energii elektrycznej oraz ich sprzęt			659,9	18,242		0,0	0,000
72	maszyny, celowo przeznaczone do poszczególnych branż			16 158,7	448,290		0,0	0,000
73	maszyny do obróbki metali	szt.		600,9	16,908		0,0	0,000
74	nie specjalistyczne maszyny i urządzenia przemysłowe, nie włączone do innej kategorii			10 441,6	287,667		0,0	0,000
75	biurowe linie technologiczne oraz sprzęt do automatycznej obróbki danych			5,2	0,142		0,0	0,000
76	urządzenia i aparatura łączności elektronicznej, do zapisywania dźwięku			726,4	20,029		0,0	0,000
77	elektryczne maszyny, urządzenia i przyrządy oraz ich części			8 111,2	223,649		0,0	0,000
78	samochody			895,3	24,597		9 543,8	262,775
81	szkielet budynku; sprzęt oraz mocowanie wodociągów oraz sieci kanalizacyjnej		31,0	3 883,1	106,763	0,0	0,0	0,000
82	meble oraz jej akcesoria; pościel, materace, opory dla materaców, poduszki			32 043,7	881,413		0,0	0,000
83	akcesoria dla podróży, torby oraz pojemniki			114,1	3,149		0,0	0,000
84	odzież i akcesoria odzieżowe			12 527,5	345,256		0,0	0,000
85	obuwie			11 252,9	309,572		0,0	0,000
87	specjalistyczne, naukowe oraz sprzęt do kontroli, nie włączone do innej kategorii			53,1	1,466		0,0	0,000
88	urządzenia i aparatura fotograficzna, optyczna, nie włączona do innej kategorii			56,4	1,553		0,0	0,000
89	różne gotowe wyroby, nie włączone do innej kategorii	szt.		4 911,9	135,638		26,7	0,737

Handel Zagraniczny

Po spadku obrotów handlowych z Kirgizją w latach 2000-2001 wystąpiła tendencja wzrostowa wymiany, w tym szczególnie wysoką dynamikę polskiego eksportu odnotowano w latach 2006-07. Głównym polskim towarem eksportowym do Kirgizji w ostatnich latach był cukier i gotowe artykuły spożywcze, natomiast w 2007 r. ponad 36% polskiego eksportu do tego kraju to pojazdy oraz maszyny i urządzenia. Wśród pozostałych pozycji eksportowych, które należy wymienić to: meble i ich elementy, leki, a także chemię gospodarczą i obuwie. Polski import z Kirgizji w ostatnich latach sprowadza się do trzech, czterech grup towarowych. Tradycyjnie dominuje bawełna i odpady bawełniane, zwiększa się także udział części i akcesoriów samochodowych, w tym przede wszystkim chłodnic oraz narzędzi ręcznych (ok. 17% polskiego

importu, w tym głównie łopaty, szufle, motyki itp.). Polskie firmy importują również z tego kraju surowiec tytoniowy. Należy podkreślić, iż z każdym rokiem wzrasta liczba eksporterów dostarczających polskie towary na rynek Kirgizji. W 2006 r. zarejestrowano 158 eksporterów z Polski, natomiast w 2007 r. liczba firm eksportujących z Polski do Kirgizji wzrosła do 233. Polskich form importujących z Kirgizji jest znacznie mniej, a ich liczba waha się w granicach 17-20.

W roku 2007 RK prowadziła wymianę towarową ze 116 krajami. Towary eksportowano do 71 państw (głównie Szwajcarii, Rosji, Kazachstanu, Afganistanu, Chin, Uzbekistanu), a importowano natomiast głównie z Rosji, Kazachstanu, Uzbekistanu, Chin i USA.

Udział procentowy głównych partnerów handlowych Republiki Kirgiskiej w ogóle wymiany towarowej kraju w roku 2007.	
Rosja	29,8%
Kazachstan	13,4%
Chiny	10,5%
Szwajcaria	7,9%
USA	3,8%
Uzbekistan	3,4%
Turcja	2,5%
Afganistan	2,7%
Niemcy	1,6%

Współpraca inwestycyjna

Według danych Narodowego Komitetu Statystycznego Republiki Kirgiskiej polskie inwestycje w Republice Kirgiskiej w roku 2007 r. osiągnęły poziom 24,2 tys. USD, co stanowi 39% w porównaniu do roku poprzedniego. Saldo polskich inwestycji w tym okresie wyniosło 23,1 tys. USD. Inwestycje w latach poprzednich przedstawia poniższa tabela:

Polskie inwestycje bezpośrednie w RK										
(w tys. USD) – wg danych Narodowego Komitetu Statystycznego RK										
rok	1995	1996	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Wielkość inwestycji	-	2,2	10,0	-	210,9	486,4	807,4	4,7	62,7	24,2

Spadek polskich inwestycji w Kirgizji w latach 2005-07 jest konsekwencją zmian zachodzących w tym kraju, a przede wszystkim brakiem stabilności politycznej, stosunkowo niewielką chłonnością rynku, a także możliwościami produkcyjnymi oraz dużą odległością między obu krajami. Między Warszawą a Biszkekiem nie ma bezpośredniego połączenia lotniczego. Najbardziej dogodne połączenia lotnicze to połączenia przez Moskwę i Frankfurt n. Menem lub z Europy do Ałmaty i dalej samochodem (250 km).

Rząd RK prowadzi działania zmierzające do stworzenia w kraju przyjaznego klimatu inwestycyjnego. Zgodnie z Ustawą nr 66 „O inwestycjach w Republice Kirgiskiej” z dnia 27.03.2003r wszystkie sektory gospodarki otwarte są dla inwestorów zagranicznych. Podczas rejestracji firmy, wielkość kapitału zagranicznego może wynosić nawet 100%.

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w wybranych sektorach działalności gospodarczej (w tys. USD)			
<i>Nazwa sektora</i>	<i>Napływ</i>		<i>Saldo (napływ – odpływ)</i>
	<i>Rok 2007</i>	<i>Porównanie procentowe 2007 do 2006</i>	
Ogółem	324 450,8	1,7 razy	190 599,9
Rolnictwo, myślistwo, gospodarka leśna	816,4	23,0	139,8
Przemysł wydobywczy	45 701,6	131,4	21 490,3
Przemysł przetwórczy	111 210,8	1,5 razy	33 313,8
Produkcja i dystrybucja energii elektrycznej, gazu i wody	10,9	97,3	- 1,9
Budownictwo	10 977,8	2,2 razy	7 086,0
Handel detaliczny, remont samochodów i AGD	24 081,4	104,9	19 017,8
Hotele i restauracje	1 453,8	84,5	- 56,0
Transport i łączność	10 965,3	2,1 razy	7 203,0
Finanse	81,950,0	2,4 razy	67 483,3
Operacje z nieruchomościami	36 846,4	6,6 razy	34 817,9
Administracji państwowa	-	-	- 51,0
Edukacja	0,5	55,6	0,5
Ochrona zdrowia i usługi socjalne	0,0	-	-
Usługi komunalne, socjalne i indywidualne	435,9	-	156,4

Największymi inwestorami, podobnie jak w latach ubiegłych pozostają następujące kraje: Republika Kazachstanu (151.372,6 tys. USD), Wielka Brytania (43.135,4 tys. USD), Niemcy (28.978,3 tys. USD), Chińska Republika Ludowa (20.658,2 tys. USD), Turcja (11.304,7 tys. USD), Federacja Rosyjska (10.793,7 tys. USD).

VII. WARUNKI DOSTĘPU DO RYNKU REPUBLIKI KIRGISKIEJ

Władze kirgiskie prowadzą liberalną politykę w zakresie dostępu do rynku wewnętrznego. W polityce handlowej kraju obowiązują rozwiązania, które są zgodne z wymogami Światowej Organizacji Handlu (WTO). Jednocześnie jednym z priorytetów Kirgizji jest tworzenie dogodnych warunków dla zagranicznych inwestorów, głównie inwestycji bezpośrednich. Od roku 2000 prowadzona jest prywatyzacja strategicznych branż gospodarki kraju, takich jak energetyka i telekomunikacja.

Wraz z przystąpieniem do Unii Europejskiej, Polska wprowadziła mechanizmy wspólnej polityki handlowej wobec krajów trzecich, w tym Kirgizji.

Ochrona własności przemysłowej i intelektualnej

W dziedzinie własności intelektualnej stworzone zostały ramy prawne, zapewniające odpowiednią ochronę, w oparciu o szereg ustaw, w tym m.in.:

Ustawa RK o prawie patentowym z dnia 14 stycznia 1998 r.: procedura patentowania zapewnia ochronę własności przemysłowej i intelektualnej. Przewiduje możliwość wniesienia zgłoszenia patentowego do Państwowej Agencji ds. Nauki i Własności Intelektualnej przy Rządzie RK („Kirgizpatentu”) przez dowolną osobę prawną lub fizyczną, niezależnie od narodowości. Republika Kirgiska zapewnia w tym względzie identyczną ochronę inwestorom krajowym i zagranicznym;

Ustawa o wynalazkach pracowniczych, modelach użytkowych i wzorach przemysłowych z dnia 16 czerwca 1999 r.: reguluje stosunki między pracodawcami i pracownikami w kwestii tworzenia i wykorzystywania wynalazków, modeli użytkowych i wzorów przemysłowych. Pracodawcy przysługuje prawo autorskie do pracowniczych wynalazków, modeli użytkowych i wzorów przemysłowych, jeżeli zostały one wytworzone przez pracownika w zakresie jego obowiązków służbowych. Pracodawca ma prawo zgłosić wnioski patentowe do „Kirgizpatentu” w ciągu 4 miesięcy od momentu odkrycia wynalazku;

Ustawa o znakach towarowych, znakach usługowych i stosowaniu nazw miejsca pochodzenia towarów, z 14 stycznia 1998 r.: zapewnia skuteczną i wyczerpującą ochronę handlowych marek rejestrowanych na terytorium RK;

Ustawa RK o nazwach firmowych z dnia 23 grudnia 1999 r.: zagraniczna osoba prawna może zarejestrować swoją nazwę handlową na terytorium RK;

Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych z dnia 14 stycznia 1998 r.: zapewnia ogólną ochronę towarów chronionych prawem autorskim, reguluje stosunki powstałe przy tworzeniu i wykorzystaniu dzieł naukowych, literatury i twórczych wynalazków, fonogramów, wizerunków, przedstawień teatralnych, programów telewizyjnych i radiowych oraz programów telewizji kablowej (prawa pokrewne);

Ustawa o tajemnicy handlowej z dnia 30 marca 1998 r.: państwo gwarantuje osobom prawnym i fizycznym (również będącym obywatelami innych państw), prowadzącym działalność gospodarczą na terytorium RK prawo do zachowania i ochrony tajemnicy handlowej;

Ustawa RK o ochronie prawnej programów dla elektronicznych maszyn liczących i baz danych z dnia 30 marca 1998 r.: prawa autorskie obejmują również ochronę programów komputerowych i baz danych opublikowanych lub nie opublikowanych, przedstawionych w formie rzeczowej, niezależnie od rodzaju nośnika, celu i znaczenia. Ochrona prawna obejmuje wszystkie rodzaje utworów informatycznych, w dowolnym języku i formie, włączając w to oryginalne teksty i kody rzeczowe. Prawa ochrony programów i baz danych zachowują ważność w ciągu całego życia autora i 50 lat po jego śmierci.

Analiza SWOT

Mocne strony

Eksperci oceniają Kirgizję jako stosunkowo przyjazny gospodarczo kraj. Jako mocne strony Kirgizji postawione zostały następujące czynniki:

- Atrakcyjność zasobów naturalnych

Kirgizja posiada istotne zasoby naturalne, takie jak złoto i inne metale kolorowe, zasoby wodne i hydroenergetyczne. Kraj ma także potencjał w sferze rozwoju turystyki, dzięki naturalnemu położeniu regionów. Kirgizja ma także do zaoferowania różnorodny odpoczynek - sporty narciarskie, wyprawy górskie, sport konny itp.

- Lokalizacja geograficzna

Kirgizja jest krajem z ogromnym potencjałem tranzytowym, aby stać się główną trasą dla tranzytu towarów przez korytarz transportowy Azji Centralnej. Taka trasa jest uwzględniana w ramach Programu TRACECA, łączącą rynki europejskie, chińskie oraz japońskie, wykorzystując kraje Kaukaskie i Azji Centralnej jako centrum tranzytowe.

- Wykształcona, wykwalifikowana, umotywowana siła robocza

Wysoki poziom wykształcenia i duże umiejętności zostały uznane przez inwestorów zagranicznych.

Słabe strony

- Sytuacja makroekonomiczna

Wzrost PKB w 2007 roku (8,2%) był spowodowany napływem inwestycji i innych środków finansowych, głównie z Rosji. Eksperti uważają, że kolejne miesiące (2008 roku) przyniosą spadek PKB, m.in. ze wzg. na sytuację na rynku finansowym Kazachstanu. Znaczna część kapitału zagranicznego w kirgiskich bankach komercyjnych należy do biznesu kazachstańskiego.

Jesienią 2007 r. miał miejsce gwałtowny wzrost cen na podstawowe artykuły spożywcze. Był on spowodowany złym stanem sektora rolnego i wrażliwością krajowego rynku na wahania cen na światowych rynkach spożywczych. Wzrostowi cen sprzyjała stała tendencja do zmniejszania pól siewnych.

- Wysoki dług zagraniczny

Nie wnikając w niedawne przeliczenie długu zagranicznego Kirgizji przez Klub Paryski, wskaźnik długu nadal jest wysoki. Kraj pozostaje "nie zabezpieczony" przed niespodziewanymi wstrząsami ekonomicznym, które mogły by zagrazić rozwojowi gospodarstwu.

- Skromna infrastruktura

Kirgizja stoi przed koniecznością udoskonalenia infrastruktury kraju, szczególnie infrastruktury transportu, jeżeli ma zamiar wykorzystywać swój potencjał jako kraj tranzytowy. Krajowa infrastruktura, odziedziczona po okresie radzieckim, znajduje się na niskim poziomie, wymaga modernizacji i dużych inwestycji.

- Luka technologiczna

Kirgizja odziedziczyła przemysł i rolnictwo, bazujące się na technologiach radzieckich. Od 1991 r. można było zaobserwować znaczne pogorszenie się poziomu *know-how* z powodu utraty kwalifikowanego personelu technicznego i możliwości edukacyjnych.

- Ograniczenia regionalne

Kirgizja, z powodu jej odległości od głównych międzynarodowych rynków towarowych i ograniczonego dostępu do innych rynków regionalnych, ma ograniczony potencjał dla przyciągnięcia inwestycji.

- Trudne środowisko biznesowe

Nieprzewidywalne środowisko biznesowe, t.j. szerokie, nie kontrolowane pełnomocnictwa policji, organów ochrony prawnej, instytucji podatkowych i sądownictwa - to wszystko zwiększa koszty prowadzenia działalności w kraju. Problemem są zjawiska korupcyjne oraz wzrost poziomu przestępczości.

Możliwości

Kirgizja ma duże zasoby mineralne, odradzający się przemysł rolniczy, transport, telekomunikację, budownictwo, infrastrukturę i energetykę. Kraj powinien stymulować reformy strukturalne, łącznie z rozwojem sektora finansowego, prywatyzacją dużych przedsiębiorstw państwowych, osiągnięciu wysokiego poziomu gospodarki, dzięki modernizacji jej głównych sektorów i rozwoju infrastruktury. Kirgizja ma także pełną możliwość stać się główną trasą tranzytową w korytarzu transportowym Azji Centralnej, a w przyszłości - rozwijać wolne strefy ekonomiczne jako platforme eksportową w dostawie towarów i usług na rynki regionalne.

VIII. PODSTAWOWE DZIAŁANIA PROMOCYJNE NA RYNKU ORAZ FORMY WSPIERANIA POLSKICH PRZEDSIĘBIORCÓW.

Podstawą działań promocyjnych jest kreowanie pozytywnego wizerunku polskiej gospodarki, rozwój współpracy gospodarczej, co w efekcie ma przynieść wzrost polskiego eksportu.

Do podstawowych obszarów działania Wydziału Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady RP należą:

- działalność operacyjna, związana z promocją gospodarczą, szczególnie polskiego eksportu. To jest współdziałanie w organizacji targów i wystaw, misji handlowych, seminariów, informacji handlowych, obsługa Portalu Promocji Eksportu Ministerstwa Gospodarki RP w zakresie przekazywania ofert;
- współpraca z Polską Agencją Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A. w zakresie promocji inwestycji zagranicznych;
- pomoc i wspieranie polskich eksporterów, w tym zapewnienie informacji handlowych i inwestycyjnych;
- prowadzenie baz danych polskich i kirgiskich przedsiębiorców;
- okazanie wszechstronnej pomocy polskim i kirgiskim podmiotom w różnych dziedzinach ich działalności dot. rozwoju współpracy gospodarczej.

IX . PRAKTYCZNE WSKAZÓWKI DLA POLSKICH PRZEDSIĘBIORCÓW

Wydział Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady RP w RK:

(Wydział obejmuje swoim działaniem również Republikę Kirgiską)

Republika Kazachstanu,

050059 Ałmaty , ul. Zatajewicza, 72

tel./ fax: + 7 727 264 79 11

tel./ fax: + 7 727 263 44 27

e-mail: almaty@pol-trade.kz

Web: www.almaty.trade.gov.pl

AMBASADA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ W ASTANIE

Kompetencje terytorialne: Republika Kazachstanu, Republika Kirgiska

Ambasador Nadzwyczajny i Pełnomocny RP – Paweł CIEPLAK

Republika Kazachstanu

Astana, ul. Sary Arka 15 (Centrum biznesu „Isker”)

Tel: (7172) 90 10 11

Fax: (7172) 90 10 12

e-mail: sekretariat@poland.kz, we@poland.kz

PRZEDSTAWICIELSTWO AMBASADY RP W AŁMATY

050059 Ałmaty, Kazachstan

Ul. Dżarkentskaja 9, róg ul. Iskanderowa 11/13 (rejon Górny Gigant),

tel.: 258 15 51, 258 16 17, (kod telefoniczny z Polski do Ałmaty 007-727)

fax: 258 15 50 (kod telefoniczny z Polski do Ałmaty 007-727)

e-mail: ambpol@poland.kz

AMBASADA REPUBLIKI KIRGISKIEJ W ASTANIE

Ambasador Nadzwyczajny i Pełnomocny RK - ZAKIROW Sułtan Momunowicz

Republika Kazachstanu

Astana, Miasteczko Dyplomatyczne - dom B-5

Tel.: (7-7172) 24-20-24

Fax: (7-7172) 24-24-14

E-mail: kz@mail.online.kz

KONSULAT GENERALNY REPUBLIKI KIRGISKIEJ W AŁMATY

Konsul - KURAMAIEW Bajkadam Kuramajewicz

Republika Kazachstanu

050051, Ałmaty, ul. Ługanskogo, 30-A

Tel.: +7 (7272) 64 22 12

+7 (7272) 91 66 10

Fax: +7 (7272) 64 22 12

e-mail: gen_consul.kz@mail.ru

AMBASADA REPUBLIKI KIRGISKIEJ W MIŃSKU na BIAŁORUSI

(obejmuje również Rzeczypospolitą Polskę)

Ambasador Nadzwyczajny i Pełnomocny RK - IMANALIEWA Lidia Adamkałyjewa

220002 Mińsk, Białoruś

ul. Starowilenskaja, 57

Tel.: (375-17) 234 91 17

Fax: (375-17) 234 16 02

E-mail: manas@nsys.minsk.by

Web-site: <http://kgembassy.by>

Święta państwowe w Republice Kirgiskiej

- 1 styczeń – Nowy Rok
- 7 styczeń – Boże Narodzenie (prawosławne)
- 8 marzec – Dzień Kobiet
- 21 marzec - Nauryz
- 24 marzec – Rocznica Tulipanowej Rewolucji
- 1 maj – Święto Pracy
- 5 maj – Dzień Konstytucji Republiki Kirgiskiej
- 9 maj – Dzień Zwycięstwa
- 31 sierpień – Święto Niepodległości

Sprawy konsularne – wizy

Cudzoziemiec lub inna osoba, nie posiadająca obywatelstwa kirgiskiego, może wjechać na teren Republiki Kirgiskiej na podstawie zagranicznego paszportu lub innego dokumentu, który go zastępuje, po uzyskaniu wizy wjazdowej, jeśli nie reguluje tego inna umowa międzynarodowa.

Wszystkie kategorie wiz wjazdowych wydawane są w placówkach dyplomatycznych i konsularnych Republiki Kirgiskiej, znajdujących się za granicą. W krajach, w których Republika Kirgiska nie ma swoich przedstawicielstw, na podstawie obowiązujących umów dwustronnych, wize wydawane są w przedstawicielstwach dyplomatycznych i konsularnych państw trzecich.

W zależności od celu pobytu, cudzoziemiec zobowiązany jest do przedstawienia niżej wymienionych dokumentów potrzebnych do różnych kategorii wiz:

1. Paszport zagraniczny lub dokument jego zastępujący;
2. Wypełniony wniosek wizowy (1 egz.);
3. Zdjęcie 3x4 cm;
4. Zaproszenie do Republiki Kirgiskiej lub (w zależności od celu wizyty) dokumenty turystyczne, bilety przejazdowe.

wiza dyplomatyczna - wydawana jest właścicielom paszportów dyplomatycznych na podstawie ankiety wizowej oraz zaświadczenia wystawionego przez placówki dyplomatyczne, organizacje międzynarodowe, zagraniczne misje dyplomatyczne;

wiza służbowa - wydawana jest właścicielom paszportów służbowych na podstawie dokumentu, wystawionego przez placówki dyplomatyczne, organizacje międzynarodowe, zagraniczne misje dyplomatyczne oraz w oparciu o ankiety wizowe;

wiza zwykła - wydawana jest obywatelom przyjeżdżającym w sprawach służbowych na okres do 1 roku z możliwością corocznego przedłużania, nie dłużej jednak niż na okres 5 lat. W celu uzyskania takiej wizy, należy obowiązkowo przedstawić pisemne zaświadczenie instytucji zapraszającej (zaproszenie), paszport lub dokument go zastępujący oraz ankietę wizową;

wiza do pracy - wydawana jest obywatelom przyjeżdżającym do Republiki Kirgiskiej w celach zarobkowych na okres do 1 roku. Aby uzyskać taką wizę obowiązkowo należy przedstawić pisemne zaświadczenie instytucji zapraszającej (zaproszenie), paszport lub inny dokument zastępujący go ankietę wizową, pozwolenie i imienne potwierdzenie przez Departament Służb Migracyjnych przy Ministerstwie Spraw Zagranicznych Republiki Kirgiskiej do prawa prowadzenia działalności zarobkowej na terytorium Republiki Kirgiskiej;

wiza inwestycyjna - wydawana jest potencjalnym inwestorom zamierzającym rozpocząć działalność inwestycyjną na terenie Republiki Kirgiskiej. W celu uzyskania takiej wizy obowiązkowo należy przedstawić paszport lub inny zastępujący go dokument, ankietę wizową, pisemny wniosek Państwowego Komitetu Republiki Kirgiskiej ds. Mienia Państwowego i Promocji Inwestycji Zagranicznych. Przyjazdy potencjalnych inwestorów zagranicznych do Republiki Kirgiskiej służące rozpoczęciu rozmów odbywają się na podstawie zwykłych wiz. Wizy inwestycyjne wydawane są na okres od 1 do 5 lat w zależności od wielkości zainwestowanych w Republice Kirgiskiej środków;

wizy turystyczne - wydawane są na okres do 1 miesiąca z możliwością ich przedłużenia w uzasadnionych przypadkach do 2 miesięcy. W celu uzyskania takiej wizy obowiązkowo należy przedstawić imienne zaproszenie, paszport lub dokument go zastępujący oraz ankietę wizową;

wiza tranzytowa - wydawana jest na okres nie dłuższy niż 5 dób. W celu uzyskania wizy tranzytowej należy przedstawić zaproszenie imienne i ankietę wizową załączając dokument zawierający wizę kraju docelowego.

Bardziej szczegółową informację dotyczących warunków wizowych można otrzymać w:

placówkach dyplomatycznych Republiki Kirgiskiej za granicą;

oraz w Wydziale Służby Konsularnej Ministerstwa Spraw Zagranicznych Republiki Kirgiskiej

Podróżowanie

Osoby podróżujące do Kirgizji muszą posiadać ważną wizę. Wiza kirgiska nie jest dostępna na przejściach granicznych.

Po kraju najlepiej poruszać się taksówkami, które są łatwo dostępne i stosunkowo niedrogie.

Ograniczenia w poruszaniu się po Kirgizji dotyczą zamkniętych terenów wojskowych. W terenach przygranicznych (ważne dla polskich turystów udających się w góry) wymagane jest specjalne zezwolenie wydawane przez MSW, w otrzymaniu którego pośredniczą liczne firmy turystyczne.

Obywatel Polski wizę do Republiki Kirgiskiej może otrzymać w Ambasadzie RK w Astanie, Miasteczko Dyplomatyczne B-5, lub w Konsulacie Generalnym RK w Ałmaty, a także na lotnisku „MANAS” w Biszkeku.

Nie ma możliwości uzyskania wizy na Kazachstańsko - Kirgiskim drogowym przejściu granicznym w Kordaju (Ak Żoł).

Ponadto, wizy wydawane są w Ambasadzie Republiki Kirgiskiej, której siedziba mieści się w stolicy Białorusi – Mińsku.

Kirgizja jest jednym z najbardziej przyjaznych krajów, dotyczących inwestycji w regionie z nowoczesną strukturą prawną i długoterminowym okresem inwestowania.

Wybrane hotele w Biszkeku

Po przybyciu do Kirgiskiej Republiki można zatrzymać się w jednym z hoteli. Możliwości hotelowych jest bardzo wiele. Ceny hoteli są bardzo zróżnicowane. Wszystkie hotele zapewniają pełny wybór usług hotelowych.

Nazwa hotelu	Strona internetowa
Hyatt Regency	www.biszkek.hyatt.com *****
Alpinist	www.alpinisthotel.centralasia.kg klasa turystyczna
Jannat	www.jannat-hotel.kg
Aszu	www.ashu.etc.kg
Asia Mountains	www.asiamountains.elcat.kg
Silk Road Lodge	www.silkroad.com.kg
Golden Dragon	www.gdhotel.kg ****

X. PRZYDATNE KONTAKTY I LINKI

Rząd Republiki Kirgiskiej <http://www.gov.kg/>
Oficjalna witryna prezydenta RK <http://www.president.kg/>
Narodowy Bank RK <http://www.nbkr.kg/>
Komitet Statystyczny RK <http://www.stat.kg/>
Państwowy Komitet Celny RK <http://www.customs.gov.kg/>
Informator RK <http://www.yellow-pages.kz/kg/ru/>
Firma Prawnicza (rozdział publikacje) <http://www.k-a.kg>
Izba Handlowo-Przemysłowa RK cci-kr@totel.kg
Przedstawicielstwo UE joerg.keteisen@ec.europa.eu
UNDP <http://www.undp.kg/>